

Relatia dintre structura romanului si drama pe care o traieste Ion din romanul cu acelasi nume

Cu toate multele lui trasaturi si atitudini negative, se cuvine sa recunoastem ca Ion traieste o drama, ale carei proportii ii macina fiinta.

Aceasta drama provine, inainte de toate, din specificul mediului rural, in care "Ethosul, psihologia, erosul, intreaga existenta se exprima in felul cum gandesc oamenii, in conditii date, despre pamant" (C. Ciopraga). Apriga dorinta a lui Ion de a avea pamant il pune in relatii conflictuale cu Baciul, cu Ana, cu satul. Acesta ar fi conflictul exterior.

Mult mai puternic este insa conflictul interior (cu atat mai mult cu cat setea de pamant este convertita intr-o obsesie unica, fixata in subconstient).

Acesta provine din lupta care se da, in sufletul lui, intre cele doua "glasuri" care si-l disputa pana la sfasiere.

a) "Glasul pamantului" se infiltreaza ca o chemare obscura, coplesitoare, de parca sufletul lui ar fi adunat toate "glasurile" gleei din subconstientul colectiv, transformand pamantul intr-un Urias mitologic; reprezentativa este scena in care Ion, mergand intr-o dimineata la coasa, admira un lot cosit de curand^ pamantul "negru-galbui" care "parea un obraz mare, ras de curand" pare a fi Nepatrunsul eminescian, intins pana la marginile Cosmosului, din somnul caruia avea sa se nasca lumea.

Din acest sentiment se naste gestul prin care Ion se apleaca si saruta pamantul, intr-o adoratie aproape sacra. In aceeasi scena, uitandu-se la brazda pe care o cosise (si care "il privea neputincioasa") "Ion se simti crescand din ce in ce mai mare", de parca si el ar fi devenit un Urias prin infratirea cu acest Pamant care respira si traia, unindu-si "glasurile" intr-un imn inchinat soarelui; pe buna dreptate, E. Lovinescu l-a caracterizat pe Ion ca pe o "figura simbolica, mai mare decat natura".

Este adevarat ca, in lumea satului transilvanean de la inceputul veacului nostru, demnitatea si locul omului in colectivitate se masoara in iugare1 de pamant; este la fel de adevarat ca Alexandru Glanetasul (tatal lui Ion), care-si pierduse pamantul, devenise un nimeni comparat (in scena horei) cu "un caine la usa bucatariei".

Pentru Ion insa iubirea de pamant reprezinta mai mult decat dorinta de a-si depasi conditia: "Iubirea pamantului l-a stapanit de mic copil. Vesnic a pizmuit pe cei bogati si vesnic s-a inarmat intr-o hotarare patimasa: trebuie sa aiba pamant mult, trebuie!"

Plasat la inceputul acestei caracterizari, instinctul iubirii pamantului devine trasatura definitorie a sufletului personajului "stapanit", posedat aproape de aceasta dragoste. Proportiile ei modifica dimensiunile timpului, transferandu-le in etern ("Vesnic").

in aceste conditii, felul de a gandi si felul de a fi ale personajului, capata amprenta stapanirii pamantului: auzind ca Florica se marita, Ion se simte frustrat, "ca si cum cineva i-ar fi furat cea mai

buna si mai mare delnita de pamant"; tot asa, dupa ce l-a inselat pe Vasile Baci, luandu-i pamanturile, Ion umbla pe ulita, cu pasii mai mari si cu genunchii indoiti (de parca ar fi devenit mai greu!).

b) "Glasul iubirii" constituie cel de-al doilea instinct al lui Ion si va conduce la a doua drama a lui: casatoria cu Ana, renuntarea la Florica. Traind intr-un mediu in care casatoria bazata pe interes se practica (la fel se insurase si Vasile Baci), Ion isi impune s-o accepte pe uratica Ana: "Ma molesesc ca o baba neroada! Parca n-as mai fi in stare sa ma scutur de calicie! Las' ca-i buna Anuta!"

intelegand insa ca, odata cu pamanturile, o promise si pe Ana, Ion o uraste; de aici, incep bataile, nepasarea la suferinta Anei, vorbele urate. Nici macar moartea Anei nu-l misca, singura lui grija fiind copilul (Petrisor), pentru ca el reprezenta pamantul, legatura cu zestrea celei ce-i fusese sotie.

Odata potolit "glasul pamantului", sufletul lui este luat in stapanire de celalat "glas": se imprieteneste cu George (devenit sot al Floricai) si incepe s-o viziteze pe tanara nevasta.

Surprins intr-o noapte, in curtea lui, de catre George, Ion este ucis, in mod simbolic, cu sapa. in ultimele clipe de viata, prin mintea lui Ion, se deruleaza momente ale existentei sale trecute, aceasta enumerare tragica incheindu-se tot cu "glasul pamantului": "si-i paru rau ca toate au fost degeaba si ca pamanturile lui au sa ramaie ale nimanui".